

RELECTURES

BERNABÉ DALMAU

Publicacions de l'Abadia de Montserrat

BERNABÉ DALMAU

RELECTURES

Publicacions de l'Abadia de Montserrat
2024

INTRODUCCIÓ

Aquest llibre hauria de portar el títol de «Retractacions», perquè la inspiració és totalment agustiniana. Efectivament, el gran bisbe d'Hipona (n. 354 – m. 430), quan arribà a l'edat de cinquanta-vuit anys i ja es veié descarregat de la responsabilitat pastoral, va iniciar la tasca de rellegir els seus propis escrits, prenent-ne anotacions crítiques, i gairebé prop de la mort va redactar les *Retractationes*.

S'hi dedicà de ple perquè va repassar no sols els llibres, sinó la correspondència, els sermons, els tractats, els comentaris bíblics. Aparentment aquesta obra de sant Agustí no és de gran valor, però és un llibre singular, segons els especialistes potser únic en la història literària. El mèrit principal, pel que fa nosaltres, és que ha servit per estudiar la cronologia dels seus textos i esdevé una font per a la comprensió de les seves motivacions doctrinals i personals.

Era, evidentment una revisió, una correcció i un afany apologetic de reblar el clau de les seves opinions enfront dels qui el criticaven. Però també una forma de donar un complement més aviat moral al que oferien les *Confessions*, bàsicament biogràfiques. Malgrat el caràcter de síntesi, les *Retractationes* són un llibre obert, una obra incompleta perquè no va tenir temps d'acabar de revisar tot el seu llegat. I, a més, continuava viva la polèmica amb Julià d'Eclano, fins al punt que no s'esmerçà a dedicar més espai del que voldríem a les dues obres mestres que ens hauria agradat de veure més extensament analitzades, les *Confessions* i *La ciutat de Déu*.

Per a Agustí, cinquanta-vuit anys ja era una edat molt avançada. L'Antic Testament situava els vuitanta com una

edat emblemàtica de les persones amb salut més forta (Salm 90,10). Avui dia molta gent encara arriba bastant més enllà. A mi m'ha semblat que apropar-me a l'edat bíblica ja és un motiu suficient per a donar-ne gràcies a Déu, i fer relectura d'alguns escrits.

No l'anomeno «Retractacions» perquè en les llengües modernes el sentit de la paraula no vol dir «tractar de nou» sinó «corregir-se», «fer-se enrere de quelcom que hom ha afirmat abans». La meua relectura no vol ser una revisió general de qualssevol escrits sinó simplement dels llibres que porten el meu nom, sense tocar col·laboracions menors que d'alguna manera també són literatura. No és que els meus llibres tinguin un valor especial, perquè tothom sap que no soc ni investigador ni literat. Per bé que alguns hagin estat escrits per iniciativa pròpia, n'hi ha molts que són d'encàrrec, o representen simples compilacions o traduccions; aquestes últimes sí que han ocupat gran part de la meua vida, però no en parlaré. Cada llibre té la seva història i la seva circumstància, que generalment van més enllà del que és estrictament personal.

Sense grans pretensions, diria que cada llibre reflecteix no sols una situació personal sinó un context social, eclesial, històric dintre el meu Montserrat de cada dia. Si això pot ser útil de donar-ho a conèixer... Jo crec que sí, i per això després d'aquesta introducció segueix el relat de les petites batalletes del meu món editorial.

Pregàries d'avui i de sempre (1973)

Al començament dels anys setanta el pare Josep Massot i Muntaner va rebre l'encàrrec de dirigir les Publicacions de Montserrat, tasca que dugué a terme fins a la seva mort ocorreguda el 2022. Era un moment en què calia posar en marxa l'editorial, perquè les publicacions recents eren deficitàries fins al punt d'haver de cedir drets a una flamant editorial andorrana que publicà successivament el Nou Testament popular i els altres llibres bíblics i el Missal.

La renovació fou ascendent i tothom ha constatat el dinamisme editorial d'aquests darrers cinquanta anys. Una de les iniciatives, en un moment en què el llibre religiós vivia de l'eufòria del postconcili Vaticà II, consistí en una col·lecció de divulgació religiosa titulada «Saurí», que, a la mort de Massot, arribà als dos-cents volums. Poc després de posar en marxa la col·lecció, segons m'explicà ell mateix, l'anà a trobar un senyor de Terrassa que el felicità i s'oferí com a mecenes per a una nova col·lecció complementària, amb dues condicions: 1) que tingués un to més planer que la jove «Saurí», i 2) que el primer volum fos un recull de pregàries.

El pare Massot m'encarregà aquest volum inicial. Per triar el nom de la col·lecció, se'ns ocorregué una referència a les paràboles evangèliques. El dubte era si fixar-nos en l'inici de la planta o en el coronament. En una paraula, «El gra de blat» o «L'espiga»? Va prevaler el primer títol. Però quan, successivament, es volgué posar en marxa una col·lecció encara més planera, més senzilla i menys extensa, el nom de «L'espiga» va sorgir sense haver-nos-hi de pensar gaire.

El títol del volum de pregàries feia referència al present i al futur. Però l'adverbi «sempre» ja indicava l'actualitat del llegat de la història, al mateix temps que unificava en la perennitat tot el patrimoni de les diverses èpoques. Era una manera de dir: pregar sempre és actual i necessari. Vaig concebre el llibret com una antologia d'un centenar i mig de textos, amb un «ventall que abracés un bon nombre d'èpoques històriques i d'escoles d'espiritualitat. Més encara, he mirat que hi fossin representats els diversos gèneres literaris de pregària, des de les destinades a aglutinar l'assemblea de creients fins a les expansions més personals». La varietat, la donaven l'alternança de textos clàssics i d'altres gairebé inèdits. Vaig tenir interès que hi hagués una bona representació d'autors catalans i mostres de la vessant humana inseparable de tota vida espiritual encarnada. Per tot plegat, i atesa la meva inexperiència, em vaig assessorar amb persones de confiança.

Un índex de matèries i un de noms d'autor facilitaren la consulta dels textos. El resultat comercial fou bo, i a mi em semblà que el contingut quedava equilibrat. De fet, les dues edicions successives (1974 i 1980) foren simples reimpressions. Una renovació esdevingué necessària per a una quarta edició, que sortí el 2015, però sense alterar gaire el contingut. Completant la història, afegeixo que la col·lecció «El gra de blat» ha arribat als 242 volums, i ha satisfet el propòsit editorial que aspirava «a presentar al públic català uns llibres de butxaca pulcres i alhora accessibles, que puguin interessar amplis sectors de lectors no especialitzats».

Cal esmentar, per acabar, un fet que des d'aleshores m'ha apassionat. Em van escriure els caputxins dient-me que l'«Oració de sant Francesc» no era d'ell sinó del segle xx. A partir d'aleshores, sempre que llegeixo «Senyor, fes-me un instrument de pau» em fixo com és introduïda. Cal dir que quan l'han citat els papes —des d'aquella cèlebre trobada interreligiosa de Joan Pau II a Assís el 1986— fan

esment de «l'atribució d'alguns a sant Francesc», però les publicacions populars l'assignen al sant sense cap precaució.¹

1. En la forma actual, l'oració no es remunta més enllà de 1912, quan va ser impresa a París en francès, sota el títol de «Bella pregària per fer durant la missa», en una petita revista espiritual anomenada «La Clochette», publicada per La Ligue de la Sainte-Messe. Es presentà com un text anònim, tot i que en podia haver estat autora la fundadora de la Lliga, la germana Esther Bouquerel, com mostra Christian Renoux a *La prière pour la paix attribuée à saint François: une énigme à résoudre*, Paris, Éditions franciscaines, coll. «Présence de saint François», 39, 2001, 210.

La fe dels nostres joves (1974)

Aquest llibre porta el subtítol «Testimoniages de les “Trobades de Santa Cecília” 1973. A cura de Daniel Codina i Bernabé Dalmau». És únic en el seu gènere i, si no vaig errat, l'«acta» de la darrera trobada.

Amb els ulls posats a Taizé, que, passada una vintena d'anys des del descobriment de la vida monàstica fora del catolicisme, va fer l'opció d'un acolliment massiu dels joves que culminà amb el «Concili» de 1974, Montserrat es proposà de fer una cosa semblant, més modesta i de caire local, entre els joves. De fet, al llarg de l'any passaven per l'hostatgeria del monestir escolars que hi feien uns dies de reflexió cristiana. El 1967 semblà oportú aprofitar el marc i les dependències de l'antic monestir de Santa Cecília per fer una trobada que aprofitava el pont entorn de la solemnitat de Sant Pere, just acabat el curs escolar.

Sota la mirada discreta de la inevitable guàrdia civil, s'aplegaven aquests mateixos joves que ja coneixien Montserrat, en un ambient distès —tal com es feia en aplecs de música pop del nostre país—, amb l'esperança d'un previsible canvi de règim polític a curt termini. L'opció netament cristiana havia d'estar a l'aguait de moviments parapolítics, naturalment d'esquerra, que consta que s'hi volien infiltrar. La situació quedava ben controlada pel paraigua monàstic que no tenia altre objectiu que el d'evangelitzar el jovent. La missa final, celebrada pel carismàtic abat Cassià M. Just, era la mostra fefaent d'una voluntat del monestir d'apostar pels joves.

S'hi dedicaren monjos de tot just acabats els estudis i per això, en aquella època, igualment joves. L'ànima, en fou el

pare Cebrià Pifarré ajudat per algú de fora —cal recordar l'estudiant de teologia Josep M. Terricabras—. Però en les últimes edicions també hi participaren els monjos Lluís Planas i Daniel Codina. Aquest darrer tingué un paper preponderant en la de 1973, any de la vigília de la celebració del Concili de Taizé. Es va demanar als joves que responguessin per escrit la pregunta «Qui és per a tu Jesucrist?».

Les respostes —191, en total—, les descriu així Codina: «Madurades a Santa Cecília sota el sol calent i polsós del migdia, no és el resultat d'una enquesta que intentés mesurar el nivell de fe dels nostres joves allí aplegats... No és una enquesta, sinó més aviat una mena d'àlbum de fotografies: cadascú ha estat pres i fixat en una posició determinada enfront de Jesucrist. [Les respostes] poden ser un motiu de reflexió i de conversió, de revisió del nostre caminar cap a Déu».

Jo, personalment, fora de fer el tafaner en algun moment, no participava en les Trobades. Però els responsables em van ensenyar el gruix de fulls de respostes i se'm va il·luminar l'enteniment: Aquí es tracta de posar-les en solfa, és a dir, d'agrupar-les d'acord amb un criteri i en pot sortir un llibre valuós un cop transcrits els manuscrits. Vam conservar l'anonimat dels participants, però mantenint-ne el nom de pila, la inicial del cognom i l'edat. De cada contingut en sortia un títol, i es tractava d'agrupar les respostes per edats, en tres divisions: de 15 a 17 anys; de 18 a 21; de 22 en amunt fins als 30, límit teòric d'edat per als participants. Resultà un exercici interessant, deixant per al pare Daniel el pròleg, que li sortí brodat. En un primer apèndix s'hi inseriren els textos-base que serviren per a la reflexió dels joves, i en un segon una classificació de frases evangèliques sistematitzades pel monjo David M. Boix, el qual també hi transcriví una bibliografia essencial sobre Jesús.

Just passat mig segle no em costa gens de dir amb una certa recança que, trobades de joves com aquelles de Santa Cecília, serien inimaginables avui dia. Cert que mantenen continuïtat molts moviments cristians de joventut, però també altres s'han anat secularitzant. La influència cristiana de molts

esplais i d'altres organismes semblants s'ha anat esvaint. Sí que neixen o ressurgeixen moviments que s'esforcen per consolidar la identitat cristiana; abans ho obtenien sense gaire esforç, amb naturalitat. Aquest plus d'esforç identitari porta algunes vegades a expressions rígides, políticament tirant a la dreta, a través de mitjans que s'havien anat perdent. Amb un abast més ampli el papa Francesc parla d'«indietrismo», d'anar enrere. Jo simplement en diria recerca de seguretat.

I és que el món es presenta als joves amb moltes incerteses, amb interrogants de futur. Es troben amb el que ja s'ha designat universalment, rere les reflexions de Zygmunt Bauman, societat líquida, amb formes més volubles, flexibles i menys perdurables. També dins l'Església. Pensem en la manera com s'ha aplicat la reforma litúrgica i amb la primacia donada als valors socials per damunt de la transmissió de la fe. No hi ajuda tampoc la desestructuració de moltes famílies i la pobresa de recursos humans en les comunitats cristianes. Certs aplecs de joves cristians de fa quaranta anys resulten actualment residuals. Qui gosaria encara fer la pregunta «Qui és per a tu Jesucrist?». Per això, no per nostàlgies sinó simplement per conèixer un passat que suposà un compromís, esdevenen molt actuals les reflexions dels participants en aquelles llunyanes «Trobades de Santa Cecília».

Homes d'ahir, sants de sempre (1975-1977)

Són tres volums, publicats en tres anys successius, el títol dels quals conserva un paral·lisme amb l'antologia esmentada que inicià la col·lecció «El gra de blat». En volia ser en certa manera un complement. Però aquella varietat d'autors de totes les confessions cristianes es veia ara, en aquests tres volums, reduïda a alguns sants del calendari litúrgic. En canvi, la temàtica era molt més variada que no pas la d'unes oracions explícitament adreçades a Déu. Tot això té una explicació: el recull, el forma, en bona part, una selecció de les lectures hagiogràfiques emprades en la pregària litúrgica a Montserrat, i el seu ordenament en funció del calendari respon també a una possible utilització litúrgica.

A diferència d'altres litúrgies occidentals com la milanesa o la hispànica, la litúrgia romana no llegeix a la missa les «passions» dels sants màrtirs (llevat dels evangelis de Setmana Santa, que contenen, per dir-ho així, les Actes del martiri de nostre Senyor Jesucrist). Abans del Concili Vaticà II, en l'ofici de matines de les celebracions dels sants, les lectures del segon nocturn eren una semblança biogràfica del sant del dia. Aquests resums sovint contenien deficiències de caràcter històric. La nova Litúrgia de les hores optà per substituir-los per escrits dels mateixos sants venerats o per actes històricament ajustades a la realitat.

Això va ser el coronament de moltes experiències des de la base, perquè arreu sorgiren leccionaris provisionals, sovint en forma de fitxes, que s'anaren garbellant a si mateixos. Després, l'edició oficial del nou breviari unificà una etapa que, si bé tenia un punt de creativitat, també a la llarga cansava pel

seu caràcter provisorí. En elaborar el recull en tres volums, vaig reconèixer que sempre he tingut una devoció especial envers els sants que en vida no han fet miracles. Però després he descobert que, reals o simplement literaris, els miracles tenen una funció. I com més llarg i variat és el nombre de sants que desfilen a la nostra mirada, tot es redueix a un punt focal: la identificació amb Jesucrist. I això és el que dona perennitat. D'aquí que, com més allarguem la llista, sempre hem d'acabar amb l'afegit «i tots els sants». Com més intercessors, més podem esperar abundosa la misericòrdia de Déu.

Quin dia és sant...? (1977)

Coincidint amb la possibilitat de fer en català les inscripcions al Registre civil, molts pares de família van vetllar amb una cura especial el tema de triar el nom per als fills. Aquesta atenció va ser bastant simultània amb la moda creixent de posar noms en llengua estrangera o simplement en memòria d'algun personatge pel qual sentien simpatia. Encara no s'havia estès tant com ara el costum de celebrar el natalici en perjudici del patronatge. Tanmateix el desig de saber el dia del sant continuava vigent en una societat d'arrels cristianes.

Per curiós que pugui semblar, a Montserrat arribaven consultes sobre «quin dia és sant». Se suposava, amb raó, que els monjos això ho sabrien. Tant va ser així que durant una temporada em passaven la correspondència (abacial!) que demanava aclariments en aquest camp. No calia fer massa indagacions per a saber-ho. Però recordo la primera vegada que no vaig trobar el patronatge corresponent. Es tractava del nom «Homer». La solució també va ser fàcil: el dia 1 de novembre, Tots Sants. A aquesta data vaig haver de remetre les consultes força freqüents de quin dia era «Santa Vanessa» (suposo en honor de la Redgrave), i la solució era la mateixa. Els noms es van anar complicant, però sortosament per a mi s'ha estroncat aquest gènere de consultes.

També m'adono —ara— que molts noms a primera vista profans són en realitat contraccions de noms religiosos que potser costa d'endevinar a primera vista. Dels deu més assignats a Catalunya el 2022, és el cas d'aquests cinc: Leo, Ona, Jan, Biel, Mia. Els altres cinc ja no ofereixen dubte: Júlia, Nil, Marc, Martina i Pol. Per a complaença dels creients, tots són

noms de sants! Però una cosa és portar un nom i una altra tenir a mà un nomenclàtor amb la data festiva de cada sant. En la introducció escrita fa gairebé mig segle llegeixo que la idea vingué de «la botiguera d'una de les llibreries religioses de més moviment a Barcelona, la qual suggerí a un sacerdot periodista que impulsés la realització d'una tasca “pròpia de monjo de Montserrat”». No recordo ni quina llibreria podia ser ni qui era el sacerdot periodista. Però el llibret sortí i fou la base d'alguna ampliació posterior.

Pregar a la Mare de Déu (1978)

Amb el mateix origen que les antologies anteriors, va ser fàcil recollir textos sobre la Mare de Déu. En aquest cas hi havia l'avantatge de la multiplicitat de celebracions al llarg de l'any i que tant els textos antics com els moderns, era fàcil seccionar-los. Dels 124 escollits, més o menys una tercera part era d'autors antics, una altra tercera era de l'època medieval o moderna, i una última d'autors del segle xx (a hores d'ara, tots difunts).

La divisió en dues parts —Maria i el Crist / Maria i nosaltres— permetia aplegar en la primera passatges referents a la vida de la Verge, i en la segona elements sistemàtics de caràcter teològic o devocional. Cada apartat tenia alguna citació bíblica la tria de la qual ja era una manera d'introduir el lector a comprendre el sentit del contingut escollit.

No cal dir que els continguts, tant els antics com els recents, estaven en sintonia amb el llegat doctrinal, o millor, en gran part n'eren la font, del Concili Vaticà II. Aquell capítol vuitè de la *Lumen gentium*, completat per la doctrina de Pau VI i la que donaria Joan Pau II, ha inspirat la devoció més genuïna de la qual ha viscut l'Església durant mig segle i que continua absolutament actual.

Pau VI, home i papa (1978)

Havent seguit, en els anys de formació teològica, el desenrotllament del Concili Vaticà II i els primers passos post-conciliars, a la meitat del pontificat romà de Pau VI em va semblar que no sols no era gaire comprès sinó que era injust el tractament que hom li donava. Especialment després la controvertida encíclica sobre el control de la natalitat (1968), vaig pensar que al qui arrisca a llarg termini (els italians en diuen: un «lungomirante») i ho fa a consciència, el temps li donarà la raó. Això també s'està donant als nostres dies amb la figura del papa Benet, però aquest seria un altre tema a estudiar. El fet és que el tractament que els mitjans de comunicació tenien amb el papa Montini em dolia, sobretot d'ençà de l'única vegada que el vaig veure de prop, a finals de juliol de 1977, de pas cap al país de la Bíblia.

Per això durant l'any que vaig viure a Terra Santa també em vaig dedicar a prendre nota de l'ensenyament de Pau VI. Les fitxes elaborades em feren pensar que podien cristallitzar en un llibre, i el silenci des de Jerusalem amb la vista de la ciutat de Betlem que tenia davant dels ulls em propicià la calma per poder dur a terme aquell propòsit. En cada text que trobava de Montini, hi notava la responsabilitat pastoral del ministeri papal i, al mateix, un profund coneixement del cor humà, jo diria en la línia de sant Agustí o de Pascal.

Passat l'any previst, em tornava a trobar a Montserrat. No sabia com el pare Massot rebria uns originals que ell no havia programat ni quina era la situació de les publicacions per editar el llibre. El dia que vaig gosar parlar-li'n li vaig portar el text, i l'endemà me'l va retornar amb petites correccions.

Va coincidir amb la notícia que el papa s'estava agreujant. Aquell vespre, quan jo ja m'havia retirat, em va trucar a la porta el pare Josep amb la carpeta: «El papa acaba de morir; demà porta'm el text i posarem en marxa ràpidament el llibre». Òbviament va ser el primer —i pràcticament l'únic— assaig en català sobre el papa recentment traspassat. L'havia fet «amb el convenciment que el pontificat de Montini obtindrà una valoració més positiva que la que ofereix la quotidianitat del nostre fer cristià».

Comentant amb l'abat Cassià M. Just que jo només sabia fer antologies, em digué: «No, no, ja vindrà el dia que redactaràs llibres propis». Aquest va ser el primer. El gènere literari triat cavalcava entre les floretes i l'antologia. És a dir, per una part concedia valor preponderant a l'anècdota i al gest simpàtic, i per l'altra preferia que els textos citats parlessin per ells mateixos.

El títol volia subratllar el fil conductor amb què el llibre va ser preparat: intentar de fer conèixer un home, amb totes les qualitats i limitacions, que es va realitzar humanament i cristianament exercint dins l'Església aquell càrrec que anomenem papa. Crec que hi va reeixir fidelment.

Preguem amb la Bíblia
Els càntics de l'Antic i del Nou Testament
(1979)

Entre els llibres bíblics destaca el recull de poemes que el poble d'Israel ja emprava per a la pregària. Es tracta del dels Salms, prou conegut perquè formen la base de l'oració de l'Església. Però la Bíblia conté també, ací i allà, càntics inserits en altres llibres i que la litúrgia empra amb una finalitat igual que la dels Salms. No és fàcil dir quins són aquests càntics, perquè mai no han estat aplegats d'una manera oficial, i la tradició litúrgica o les preferències d'espiritualitat han fluctuat molt.

L'Església del nostre temps, moguda pels exegetes que han subratllat el caràcter poètic de certs textos, n'ha subratllat per a la pregària cristiana alguns del Nou Testament. Abans del Vaticà II la litúrgia els desconeixia, llevat dels tres que sant Lluc reporta en els evangelis. Dels actuals diguem, però, que no tots responen al gènere «càntic».

Quan s'elaborà en català una versió dels Salms destinada a la litúrgia, el pare Hilari Raguier publicà el Salteri precedit cada salm d'un títol i d'una brevíssima introducció (1977), sovint de caràcter xiroi, però amb vista a orientar la pregària del cristià d'avui. Se'm va acudir que el llibre es podria complementar, seguint el mateix estil, amb els càntics bíblics. I amb la seva anuència vaig fer els meus comentaris. Vaig detectar 74 càntics, més dos que per raons que no fan al cas vaig col·locar en apèndix.

Els vaig seleccionar obeint a tres procedències:

El grup més nombrós i evident el formaven la cinquantesena de textos, de llargària força uniforme, que es troben a la Litúrgia de les hores. També hi vaig incloure els que no s'hi

troben, però que alguna tradició litúrgica els ha considerat cànctics, com el salm de Jonàs dintre el cetaci, el cànctic de la vinya, d'Isaïes, i les benaurances. I, en tercer lloc, les perícopes que tenen una estructura o un alè poètics; l'exemple serien el pròleg de l'evangeli segons sant Joan o el capítol 11 de la carta als Hebreus.

És un llibret que no tenia secrets.

Lèxic d'espiritualitat benedictina (1987)

Una recensió publicada a l'Amèrica Llatina comenta: «Obra original per dos motius: perquè ningú no havia tingut fins ara la iniciativa de comunicar les riqueses de l'espiritualitat benedictina en la forma tan accessible d'un diccionari, i perquè cap dels articles no cau en els habituals llocs comuns o piadoses repeticions. Sorprèn la informació de primera mà».

Semblantment al temps que vaig passar a Terra Santa, també se'm va demanar una absència de Montserrat de prop d'un any; aquesta vegada per ajudar un monestir espanyol. Igualment, doncs, vaig preveure que disposaria d'hores que podria esmerçar en alguna tasca útil. Ja està!: redactar una obra en forma de diccionari, en què cada article és independent, i això permet d'anar estirant la recerca a mesura que s'ofereixen noves possibilitats. Vaig consultar les revistes monàstiques dels darrers trenta anys, diverses monografies i també bibliografia recent. Quan trobava un concepte que em podia ser útil, l'incorporava al fitxer, que anava creixent.

Els articles, alfabèticament ordenats, eren de tres menes: 1) conceptes claus de la Regla benedictina; 2) biografies i pensament dels monjos i monges més destacats de la història benedictina i cistercenca, especialment els comentadors de la Regla, tant els antics com els contemporanis; 3) notícies de persones o institucions alienes al món benedictí però que s'hi relacionen. Entre aquestes hi figuren, per exemple, Abelard, Newman, Tomàs d'Aquino, Edith Stein, Pau VI, Taizé. De les figures de les branques benedictines, destacaria els fundadors i els místics. I dels conceptes de la Regla, les virtuts.

Que, d'una manera o altra, tots els temes hi eren tractats, me'n vaig adonar quan vaig voler fer un índex doctrinal que servís de comentari a la Regla benedictina. I l'índex sistemàtic, distribuït en dos grans grups, veus doctrinals i veus històriques, que encara se subdividien, oferia, doncs una tercera utilització d'aquest diccionari.

Aquesta aproximació a la Regla benedictina i a la seva tradició em va reforçar el convenciment d'allò que afirmava el cardenal Basil Hume i que vaig transcriure al començament de l'obra: «La Regla benedictina fa possible a persones ordinàries de menar vides d'un valor completament extraordinari». No va ser, doncs, una obra que em resultés de gran fatiga. Més aviat era una descoberta contínua, amb el goig que això provoca.

Em va semblar que potser l'obra més extensa que feia me-reixia un senyor pròleg. El vaig confiar a un germà de comunitat. Poc m'esperava que, tretze anys més tard, esdevindria el meu abat durant dos decennis. I que el Lèxic meresqués ser publicat anys després en castellà (1995).

Guia de l'Any Marià (1987)

El dia de Cap d'any 1987 el papa Joan Pau II anuncià la celebració d'un any marià des de la Pentecosta fins a l'Assumpció de l'any següent. La motivació no era cap aniversari de Maria, sinó la remota perspectiva dels dos mil anys del naixement de Jesucrist, allò que s'anomenaria el Gran Jubileu. Mentrestant el papa el prepararia amb una encíclica, que completaria la doctrina del Vaticà II i l'exhortació de Pau VI sobre la devoció popular. Així també, respecte a Maria, se superaria l'anomenada «conspiració del silenci» de què parlava el fundador de Taizé, Roger Schutz.

Més encara: s'oferiria el respecte i la primacia de la litúrgia a les expressions del culte marià com a manifestació i element potenciador de la veritable fe de l'Església; es valorarien les tradicions particulars de pregària, de cant, àdhuc de folklore, i es treballaria per excloure un pietisme tendent a la superstició o a la carrincloneria.

Fins i tot abans que Roma publicqués un directori sobre la celebració de l'any marià, vaig redactar aquesta Guia pensant especialment en els nostres santuaris. Començava amb extrets de la Sagrada Escripura i dels textos magisterials del Concili, de Pau VI i de la recent encíclica de Joan Pau II «Redemptoris Mater». Hi oferia material per a un pelegrinatge a un santuari marià (amb ritu d'acolliment, celebració penitencial, eucaristia, vetlla, comiat). També s'inclouïen —sempre amb formes renovades— elements de pietat popular, una presentació de les festes marianes de l'any litúrgic i el text de les cançons marianes més populars.

Una anècdota: em va semblar oportú redactar una «Oració de l'Any Marià». La reproduí el setmanari «Catalunya cristiana», que a més la divulgà en forma d'estampa. El santuari ri-pollès del Montgrony en feu una edició pròpia amb l'«Oració del Sant Pare» (!!!); el mateix s'esdevingué en una parròquia barcelonina. El llibret tingué tan bona acollida que mig any després en va sortir una segona edició. Ai las! Aquesta última resultà un fracàs. Ja estava cobert el mercat.

ÍNDEX

Introducció	5
Pregàries d'avui i de sempre (1973)	7
La fe dels nostres joves (1974)	10
Homes d'ahir, sants de sempre (1975-1977)	13
Quin dia és sant...? (1977)	15
Pregar a la Mare de Déu (1978)	17
Pau VI, home i papa (1978)	18
Preguem amb la Bíblia. Els càntics de l'Antic i del Nou Testament (1979)	20
Lèxic d'espiritualitat benedictina (1987)	22
Guia de l'Any Marià (1987)	24
El Càntic de Maria, cant de joventut (1988)	26
El monestir de Montserrat (1988)	28
Maria, signe d'esperança ferma (1989)	29
Miniexercicis espirituals (1991). Exercicis espirituals de quatre dies (2020)	31
Missal festiu (1991)	33
Consoleu, consoleu el meu poble... (1993)	35

Per llegir el Catecisme seguint l'any litúrgic (1993). Viure l'any litúrgic de la mà del Concili Vaticà II (2013)	36
Preparem el Jubileu de l'any 2000. Dossier documental (1996)	38
Roma. Guia per a pelegrins (1999)	39
Què és la missa? (2003)	41
Home del desert, jo el sóc! (2003). Viure amb fe, esperança i caritat (2008). Crist ressuscitat m'ha guanyat (2017)	42
Viure la Setmana Santa (2004). Viure l'Advent (2006) ..	44
Què és el sagrament de la penitència (2004). El diumenge (2004). Què va dir el Concili Vaticà II sobre Litúrgia (2006)	46
Església catalana 1995-2004: Del Concili Tarraconense al bisbat de Sant Feliu (2005)	47
Al capvespre t'examinaran en l'amor. Confessions (2009)	49
Envellir amb dignitat (2010). Ancians, vells o avis? (2021)	50
El moment litúrgic actual (2010)	51
El santoral litúrgic de Catalunya (2010)	52
25 anys de les «Arrels cristianes de Catalunya» (2010) .	53
Josep M. Cardona o l'amor sense mesura (2011)	54
L'Any de la fe. 12 catequesis per a viure'l (2012)	56
Cercar Déu a Montserrat (2012)	57
La pregària en família (2013)	59
Els màrtirs de Montserrat (2013)	60

Les floretes del papa Francesc (2013). L'impacte del papa Francesc (2014)	62
Nadal: Déu aposta per la humanitat (2014)	63
Pau VI, creient i mestre de la fe (2014). Pau VI, Evangeli i alegria (2018)	65
Sant Joan XXIII i la pau del món (2014)	67
Entre Montserrat i Guatemala. Cartes creuades (2014)	68
Óscar Romero, bisbe dels pobres (2015). Óscar Romero, Diario 1978-1980 (2015)	70
Dietari d'un missioner de la Misericòrdia (2016). Una mirada eclesial oberta (2023)	72
Manual cristià d'autoestima (2016). El dol (2017). Alimentació i vida espiritual (2018)	74
Vora el sepulcre de sant Pau (2017). Paraula de Déu, lectura divina (2023)	75
Ildefons Schuster, monjo i bisbe de Milà (2018). Columba Marmion, cent anys de llegat espiritual (2021). Els set monjos de Tibhirine (2022)	77
Els millors textos eclesials de la Litúrgia de les Hores (2020). Portadors de llum en la història (2021)	78
Montserrat, un Magníficat de roca (2020)	79
Les floretes de quatre grans sants: Antoni abat, Martí, Benet, Francesc (2023)	81

ISBN 978-84-8191-305-4

2 4 2 0 4

9 788491 191305 >

A la manera de sant Agustí, l'autor rellegeix els seus escrits i n'explica la motivació. De fet, cada llibre té la seva història i la seva circumstància, que generalment van més enllà del que és estrictament personal. És una panoràmica de quins són els centres d'interès, enmig dels canvis de la societat i de la mateixa Església, que poden motivar un monjo a expressar el seu pensament. El repàs dels capítols, veient que hi ha llibres fets per encàrrec i altres per decisió espontània, suggereix com s'ha mogut, en un marc concret, el món durant el darrer mig segle i com l'escriptor hi ha respost amb sentit cristià.

